

Seznam příloh

Příloha 1: Historicko-společenský pracovní list

Příloha 2: Literárně-filmový pracovní list

Historicko-společenský pracovní list

1. Celé dílo se odehrává na pozadí významné historické události.

- a. Zařaďte děj filmu do časového období.

- b. Které momenty z filmu ukazují právě na tuto dobu?

2. Dílo je provázeno otázkou krve/původu. Debaty Kopfrkingla s Reinkem se točí kolem krve, pozdější Kopfrkinglova návštěva u doktora Bettelheima také.

- a. Proč byla otázka krve/původu důležitá?

- b. Která krev je nejlepší a která naopak nejhorší? (dle národnosti)

- c. Vypište z díla, jaká privilegia přinášela správná krev, a naopak jaké útlaky hrozily lidem s nečistou krví.

3. Co to byly Norimberské zákony? Aplikujte tyto zákony na Kopfrkinglovu rodinu.

Nařízení k zákonu o říšském občanství

§ 2

(2) Židovským míšencem je ten, kdo pochází od jednoho nebo dvou prarodičů, podle rasy plně židovských, není-li podle § 5, odst. 2, židem. Za plně židovského se bez dalšího pokládá prarodič, když příslušel k židovskému náboženskému společenství.

§5

(1) Židem je ten, kdo pochází při nejmenším od tří prarodičů, podle rasy plně židovských. Platí (tu) § 2, odst. 2, věta 2.

(2) Za žida se také pokládá státní příslušník, je-li židovským míšencem, pocházejícím od dvou plně židovských prarodičů,

a) když v době vydání zákona příslušel k židovskému náboženskému společenství nebo potom do něho byl přijat,

b) když v době vydání zákona byl v manželství se židem nebo potom do něho vstoupil,

c) když pochází z manželství se židem ve smyslu odstavce 1, jestliže bylo toto manželství uzavřeno za účinnosti zákona o ochraně německé krve a německé cti ze dne 15. září 1935,

d) když pochází z mimomanželského styku se židem ve smyslu odstavce 1 a narodil se nemanželsky po dni 31. července 1936.¹

4. V díle se vyskytuje spousta náboženských symbolů, svátků apod.

a. Která náboženství jsou ve snímku zobrazena?

b. Vypište z díla vše, co se k jednotlivému náboženství vztahuje.

c. Využijte znalostí ze společenských věd. Vypište základní informace o jednotlivých náboženstvích, které jsou ve snímku zobrazena.

¹ NORIMBERSKÉ ZÁKONY Z ROKU 1935. Online. BÁRTA, Luděk. Moderni-dejiny.cz. 2009, 27.3.2012. Dostupné z: <https://www.moderni-dejiny.cz/clanek/norimberske-zakony-z-roku-1935/>. [cit. 2024-03-02].

- d. Koresponduje vnímání jednotlivých náboženství ve snímku s tím, co o nich víte?

5. Pan Kopfrkingl je pověřen velkou věcí – musí vymyslet, jak spalovat co nejrychleji velké množství lidí.

- a. Z jakého důvodu je tento požadavek vznesen?

- b. Vysvětlete pojem „konečné řešení židovské otázky“.

- c. Co to je holocaust?

- d. V závěrečné scéně se objevuje černé vozidlo s lidmi. Koho dle vás představují?

- e. Vysvětlete, co dle Kopfrkingla znamená „spasení lidí“, s jakým náboženstvím jeho myšlenky souhlasí.

6. Film byl natočen roku 1969, ale ihned po premiéře byl uložen do trezoru a znovu ho mohli diváci vidět až v roce 1990.

- a. Vysvětlete, proč byl dle vás snímek zakázán.

- b. Co se změnilo, že v roce 1990 mohl vyjít film na veřejnost?

Literárně-filmový pracovní list

1. Snímku byla předlohou stejnojmenná novela *Spalovač mrtvol*.

- a. Víte, kdo napsal tuto novelu?

- b. Znáte od tohoto autora nějaké další dílo?

- c. V jakém století byl *Spalovač mrtvol* vydán?

- d. Znáte nějaké podobné dílo, které pojednává o stejné či podobné tématice?

2. Ve filmu *Spalovač mrtvol* je spousta motivů. Vypište nejdůležitější z nich a pokuste se je nějak charakterizovat či popsat jejich důležitost.

Motiv	Vysvětlení

3. V celém filmu se objevuje velké množství postav. K následujícím postavám napište stručnou charakteristiku.

Postava	Charakteristika
Lakmé/Marie	
W. Reinke	
Zina	
Mili	
Černovlasá dívka	

4. Ve výčtu výše chybí hlavní postava Kopfrkingla.

- a. Pokuste se jej obecně charakterizovat.

- b. Kopfrkinglovi se v průběhu děje mění jeho osobnost, charakter, názory. Jmenujte klíčové okamžiky proměny.

- c. Nyní napište nejzásadnější proměny pana Kopfrkingla.

Kopfrkingl na začátku	Kopfrkingl na konci

5. Ukázka z knihy 1.

„Máme, nejčistší, život před sebou. Máme, nadoblačná, otevřený svět. Je nám otevřeno nebe,“ ukázal a pohlédl na strop, jako by upozorňoval na hvězdy, nádherný obraz nebo zjevení, „nebe,

na kterém za celých těch devatenáct let, co jsme spolu, nepřelétl jediný mráček, nebe, jaké někdy vídám nad mým Chrámem smrti, když se v něm právě nikdo nespaluje. Ale v koupelně, všiml jsem si, máme rozbitý ventilátor, musím to dát zítra spravit. Já jsem tam zatím dal provaz se smyčkou, aby šel ventilátor otevřít ze židle. Ta záclona támhle v rohu...“ ukázal k oknu, „na kterou upozornil na Štědrý den Willi, už od té byly zase drží. Slyšíš ten krásný zpěv,“ ukázal na rádio z něhož, se nesla velká árie Lucie, „jaká je to pravda, že umírá a chud, kdo nepoznal krásu hudby, kdepak je Rosana...“

Po večeři pan Kopfrkingl nebeskou políbil a řekl:

„Pojď, nevýslovná, dřív, než se svlékneme, připravíme koupelnu.“

A vzal židli a šli, dívala se na ně kočka.

„Je tu horko,“ řekl pan Kopfrkingl v koupelně a postavil židli pod ventilátor, „asi jsem to přehnal s topením, otevři ten ventilátor, drahá.“

Když šla Lakmé vylezla na židli, pan Kopfrkingl ji pohladil lýtko, hodil ji smyčku na krk a s něžným úsměvem jí řekl:

„Co abych tě drahá oběsil?“

Usmála se na něho dolů, snad mu to, protože nerozuměla, on se usmál též kopl do židle a bylo to.

V předsíni si vzal kabát šel, na německou kriminálku a do protokolu nadiktoval: „Udělal to zřejmě ze zoufalství.“²

a. Zařad'te ukázkou do kontextu díla, které jste zhlédli. Co události předcházelo a co bude následovat?

b. Kdy se změnil Kopfrkinglův pohled na milovanou ženu?

c. Porovnejte filmové zpracování s textovou ukázkou. Co mají společnou, čím se odlišují?

² FUKS, Ladislav. *Tři prózy*. Str. 303-304.

- d. Jaké pocity ve vás vyvolala textová ukázka? Byly pocity během sledování filmu stejné?
- e. Jakým způsobem si Kopfrkingl obhájí své jednání? Proč se se svou ženou pouze nerozvedl?
- f. Tato scéna je vyjádřena z pohledu pana Kopfrkingla. Vyjádřete tuto scénu pohledem Marie/Lakmé.

6. Obrazová ukázka ze snímku

Obrázek 1: Změna scény

a. Jakým způsobem je realizován přechod mezi jednotlivými scénami?

b. Proč si myslíte, že scénáristé zvolily tento způsob přechodů?

c. Zaznamenejte další takové přechody, které jste ve filmu viděli.

d. Jaký je vztah všech tří návštěvníků (Mili, Reinke, Kopfrkingl) k boxu?

Ukázka z knihy 2.

Za několik dní řekl pan Kopfrkingl Zině, chystající se jít na hodinu klavíru:

„Sličná! Přišel mi dekret. Jsem jmenován šéfem obrovské věci, odcházím z krematoria na vyšší místo. Jde o říšský projekt, který jednou provždy zabrání, aby lidstvo bylo vykořisťováno, trpělo hladem a bídou, zbaví lidi utrpení všeho druhu, možná že i koně... Žel nemohu ti nic bližšího říci, je to tajné, je třeba naprostá mlčenlivost, ale co říkáš, abych ti ještě dřív, než odejdu z krematoria ukázal své dvacetileté působiště. Abys viděla, kde tvůj otec začínal, pracoval, poctivě plnil své povinnosti, rostl a vyspíval? Zítra je sobota, odpoledne se nespaluje, až v pondělí..., co říkáš. vzít si ty hezké černé hedvábné šaty. co jsem ti tenkrát koupil a kouknout se tam... Seženu nějaký,“ řekl, „fotografický přístroj...“

Když Zina odešla dostal návštěvu tibetského vyslance. Uvařil čaj s máslem.

...

V polovici května 1945 – po válce – viděl pan Kopfrkingl okénkem sanitního vlaku na jakémisi nádražičku malého německého města zástupy vyhublých lidí, vracejících se domů. Zdálo se mu, že mezi nimi poznává nějaké známé tváře, tvář jakéhosi pana Strausse a Rubinsteina a starou tvář doktora Bettelheima a nějakého mládence, snad jeho Jana, a také nějakou ženu, která mu přišla známá. Usmíval se, byl by jim rád zamával, ale právě měl ruku v kapse, a právě v té kapse něco nahmatal. Byl to kousek nějakého provázku a kostka cukru. A tak se jen obrátil do kupé a řekl bezrukým a beznohým: „Šťastné lidstvo. Spasil jsem je. Jistě už nikdy nebude na světě pronásledování, nespravedlnost a utrpení, jistě už ne, ani koně... Pánové, teď nastává ten nový řád.“

Z komína pražského krematoria šel žlutavý dýmek, té chvíli tam právě spalovali morfinistu.³

a. S jakým cílem chce Kopfrkingl vzít Zinu do krematoria?

b. Co předchází této události?

³ FUKS, Ladislav. *Tři prózy*. Str. 317-318.

- c. Co si Kopfrkingl představuje pod „spasením a záchranou“?

- d. Odpovídá knižní ukázka filmovému zpracování? Jaké důvody mohly vést k upravení filmového zpracování?